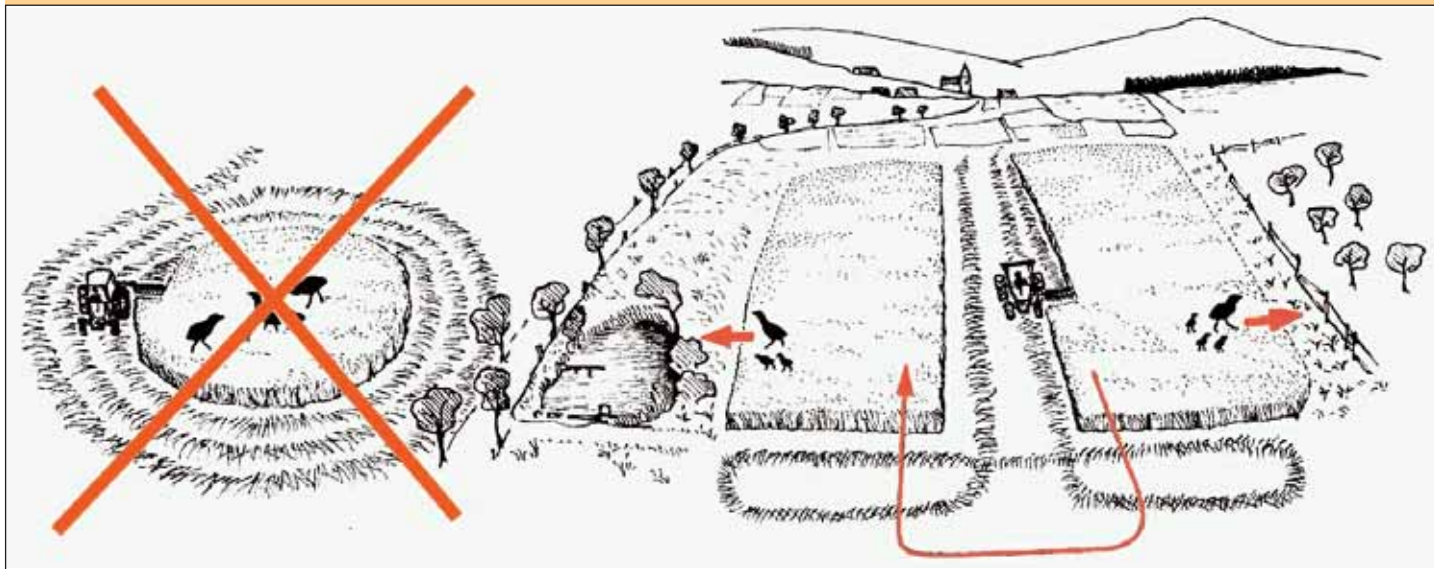

Ekologičtí zemědělci a ptactvo

Pomohou ekologičtí zemědělci svým hospodařením zachránit chřástala, koroptve či skřivana?

Zemědělství je nejvýznamnější lidskou aktivitou, která ovlivňuje tvář krajiny a vytváří tím životní prostředí pro nejrůznější rostliny a živočichy. Některé dnes běžné druhy ptáků, jako jsou např. skřivan polní, koroptev polní nebo čejka chocholatá, by bez zemědělské činnosti prakticky vymizely.

Zemědělství sice na jednu stranu rozšíření těchto druhů umožnilo, ale současně má zásadní vliv na jejich úspěšné přežívání. Jak ukazují výsledky monitoringu běžných druhů ptáků (tzv. Jednotný program sčítání ptáků v ČR), který začal už v roce 1981, zaznamenali do roku 2005 právě ptáci žijící v zemědělské krajině největší pokles početnosti – téměř o polovinu. Společně s ptáky postihl tento negativní trend celou řadu ostatních druhů rostlin a živočichů. Pokud chce Evropská unie splnit svůj závazek ze summitu v Göteborgu z roku 2001 zastavit pokles biodiverzity do roku 2010, musí právě problematice ochrany zemědělské krajiny věnovat velkou pozornost.

Také zemědělci si důsledky svého hospodaření na kvalitu životního prostředí uvědomují. Velká část z nich, především v horských oblastech, stále více využívá extenzivní metody zemědělské výroby. Do této kategorie patří zejména ekologické zemědělství, jehož hlavním cílem je

hospodařit v souladu s přírodou, tj. nepoužívat chemické látky, vytvářet optimální podmínky pro chovaná zvířata a zachovat životní prostředí v dobrém stavu. Proto se v poslední době stále více upozorňuje na jeho krajinnotvorné působení a přínosy pro ochranu přírody.

Ekologické zemědělství se oproti konvenčnímu nejvíce liší omezenou aplikací chemických látek, zejména pak pesticidů. Ty kromě toho, že odstraňují cílového „škůdce“ zemědělců, likvidují současně i celou řadu dalších rostlinných i živočišných druhů, které slouží ptactvu jako potrava. Získat dostatek potravy pro mláďata je poté mnohem náročnější. Výzkum v různých zemích Evropy odhalil, že právě **pesticidy způsobují nízkou hnízdní úspěšnost některých ptačích druhů, např. koroptve polní, strnada obecného nebo vrabce polního.**

Omezení při využívání chemie vede i několika dalším pozitivním aspektům ekologického ze-

Při kosení od okrajů pozemku k jeho středu uhynie až 60 % přítomných kuřat chřástalů. Autor perovky: J. Moravec, archiv České společnosti ornitologické

mědělství. Aby se důsledky vlivu škůdců snížily, využívají zemědělci odolnější druhy plodin, podporují přirozené predátory škůdců (známé je využívání dravých roztočů, dravců a sov při tlumení drobných hlodavců nebo sýkory koňadry jako predátora obaleče jablečného) a upravují jak osevní postupy, tak i způsoby zpracování půdy.

Ve Velké Británii výzkum na 176 farmách (polovina ekologických) mimo jiné odhalil, že **ekologické farmy měly více keřových linií než konvenční farmy, daleko větší zastoupení travnatých ploch a pole o menších výměrách.** Dalším důležitým aspektem bylo pozdější setí plodin, což má pozitivní vliv např. na hnízdění **skřivana polního**, navíc ekologičtí zemědělci vždy nechali alespoň malou část půdy jako úhor.

I díky těmto rozdílům bylo na ekologických farmách zaznamenáno o 68–105 % více rostlinných druhů a o 74–153 % větší zastoupení plevelů. Větší bylo také množství zjištěných pavouků v předsklizňové době (o 5–48 %), ptáků v zimním

období (o 16–62 %) a netopýrů (o 6–75 %).

Na travních porostech nejsou rozdíly mezi ekologickým a konvenčním zemědělstvím sice tak veliké, ale pokud se ekologičtí zemědělci mohou z pohledu ptactva něčím významně odlišovat od konvenčních, pak je to jejich rozdílný přístup k problematice ochrany přírody. Ekologický zemědělec by měl ideálně dobře znát (nebo se alespoň o to snažit), co je na jeho farmě z pohledu rostlin a živočichů to nejcennější a v rámci svých možností to chránit.

Některé metody zemědělského hospodaření jsou k přírodě šetrnější – příkladem může být třeba kosení travních porostů od středu do kraje, které je sice o něco dražší a technicky náročnější než klasické kosení od kraje do středu pozemků, ale má zásadní vliv na přežívání mnoha rostlinných i živočišných druhů. Mezi ptačí druhy zemědělské krajiny, kterým je v poslední době věnována velká pozornost ornitologů i samotných zemědělců, patří **chřástal polní.**

ROČENKA EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ

Koncem loňského roku zpracoval Bioinstitut Olomouc ve spolupráci se svazem EZ PRO-BIO pro MZe ČR Ročenku ekologického zemědělství.

Ekologické zemědělství v roce 2007 dosáhlo v České republice výrazného rozvoje. Podíl ekologicky obhospodařované plochy na celkové výměře zemědělské půdy byl k 31.10. 2007 cca 7,2%. Výměra travních porostů dosáhla k tomuto datu více než 250 000 ha. Téměř 5 tisíc ha se oproti předchozímu roku zvýšila výměra orné půdy (28 008 ha). Největší nárůst je patrný u vinic (z celkových 1.721 ha trvalých kultur činí vinice 215 ha oproti 18,9 ha v roce 2006). Počet ekologických zemědělců se v porovnání s loňským rokem zvýšil téměř o 350 farem, takže k 31. 12. 2007 je v ČR registrováno 1 249 ekologických farem a 223 výrobců biopotravin. Další podrobnosti na webu www.vhpress.cz.

Ekozemědělci a ptactvo

Výzkum ukázal, že při kosení od středu pozemku do krajů se snížila ztráta až o dvě třetiny. Také načasování seče hraje významnou roli pro zachování druhové pestrosti na farmě. Nejdůležitější je nekosit všechny porosty ve stejné době a při načasování seče brát ohled na výskyt nejvíce ohrožených druhů rostlin a živočichů. Výzkum na ekologické farmě v německém Brodowinu například, že pokud se louka kosí dříve než sedm týdnů po předchozí seči, dochází k likvidaci přítomných hnízd a mláďat skřivana polního. Proto se doporučuje upravit výšku prvního kosení na alespoň 14 cm, což umožní hnízdění skřivana a současně nedojde ke zhoršení kvality otavy.

U některých ptačích druhů mohou zemědělci aktivně přispět jejich ochraně zachováním nebo zlepšením jejich životních

podmínek. Přítomnost ptačích druhů, jako jsou například **tuhýk obecný** nebo v teplejších oblastech **pěnice vlašská**, lze podpořit výsadbou a údržbou trnitých keřů, zejména **trnky obecné** a **šípku**, na kterých s oblibou hnízdí. Plody a bobule keřů zase zvýší potravní nabídku pro některé ptačí druhy (například kosa černého, drozda kvíčaly nebo hýla obecného), a to i během náročných zimních měsíců.

Mezi nevhodnější druhy patří **bez hroznatý**, **bez černý**, **jeřáb obecný**, **ptačí zob**, **hloh obecný**, **ochmet evropský** nebo **kaliha obecná**. Také výsadba ovocných stromů je přínosná. Ponecháním několika jablíček nebo jiných plodů na stromě se zvýší potrava nejen pro drozdovité druhy nebo **dlaska tlustozobého**, ale i vzácného zimního návštěvníka **brkoslava severního**.

Václav Zámečník

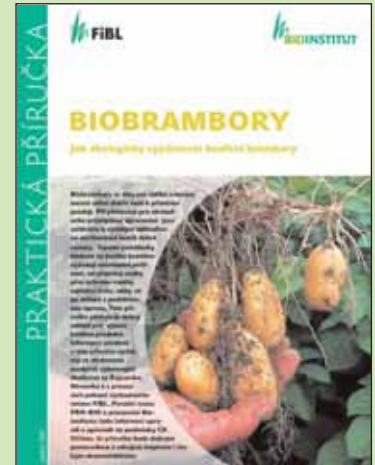

Posunutím pastvy dobytka na začátek srpna se může zajistit úspěšné hnízdění ptáků na pastvině. Foto: Ochrana fauny ČR

Právě vyšla 4. praktická příručka Bioinstitutu Biobrambory – Jak ekologicky vypěstovat kvalitní brambory

Biobrambory se díky své oblibě u konzumentů velmi dobře hodí k přímému prodeji. Vysoké požadavky kladené na kvalitu brambor vyžadují maximální pečlivost, od přípravy sadby přes ochranu rostlin, zajištění živin, vody, až po sklizeň a posklizňovou úpravu. Tato příručka poskytuje dobrý základ pro vysoce kvalitní produkci. Informace uvedené v této příručce vycházejí ze zkušeností moderně vybavených ekofarem ze Švýcarska, Německa a z provozních pokusů výzkumného ústavu FIBL. Poradci svazu PRO-BIO a pracovníci Bioinstitutu řadu informací upravili a upřesnili na podmínky ČR. Věříme, že příručka bude dobrým pomocníkem a zdrojem inspirace i českým ekozemědělci.

Příručku je možné objednat telefonicky na čísle: 585 631 182 nebo e-mailem: info@bioinstitut.cz. Nebo v redakci Bio, viz str. 23. Cena 45 Kč.

BIOINSTITUT OLOMOUC A PRO-BIO SVAZ EKOLOGICKÝCH ZEMĚLČŮ
srdečně zve všechny příznivce ekologického zemědělství i ostatní přátele přírody do atraktivního prostředí Litovelského Pomoraví na

PRVNÍ BIOBÁL

15. 2. 2008 V 19:30 HODIN
LOVECKÁ CHATA V OBCI HORKA NAD MORAVOU

PROGRAM

- ▶ SLAVNOSTNĚ ZAHÁJÍ – BUBENICKÁ SHOW LINÉ KŮŽE
- ▶ TANEČNÍ VYSTOUPENÍ – STEP BY STEP
PETRA MACHÁČKOVÁ – STEPAŘKA A TANEČNICE Z PRAHY
- ▶ TANEČNÍ VYSTOUPENÍ STUDENTŮ PŘÍRODOVĚDECKÉ FAKULTY „NEFOLKLÓRNÍ FOLKLÓR“
- ▶ LETEM NAŠIM MALÝM BIOSVĚTEM – PERLIČKY Z NAŠICH EKOFAREM A ZE ZÁJEZDU DO NORSKA (PROMÍTÁNÍ FOTOGRAFIÍ)
- ▶ TOMBOLA

K tanci a poslechu hrají brněnská jazzová skupina Louisovi sirotci a Cimbálová muzika Václava Hastíka pod vedením Jaromíra Přídala

CENA SLOSOVATELNÝCH VSTUPENEK: 250 Kč, občerstvení v bio kvalitě
PŘEDPRODEJ, REZERVACE VSTUPENEK A UBYTOVÁNÍ:
kancelář Bioinstitutu, Křížkovského 8, Olomouc, Jana Kvapilová
tel. 585 631 182, 774 596 646, e-mail: jana.kvapilova@bioinstitut.cz

MOŽNOST ZAJIŠTĚNÍ UBYTOVÁNÍ NA MÍSTĚ KONÁNÍ V LOVECKÉ CHATĚ, KTERÁ JE UMÍSTĚNA V MALEBNÉ KRAJINĚ, V KLIDNÉM PROSTŘEDÍ, CENA 350 Kč SE SNÍDANÍ V PŘÍJEMNÝCH DVOULŮŽKOVÝCH POKOJÍCH S VLASTNÍM SOCIÁLNÍM ZAŘÍZENÍM
<http://www.autodemont.cz/cz/chata/index.php>